

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1996/17

Karar Sayısı : 1996/38

Karar Günü : 16.10.1996

R.G. Tarih-Sayı : 09.08.1997-23075

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Yargıtay 10. Hukuk Dairesi

İTİRAZIN KONUSU : 2.9.1971 günlü, 1479 sayılı 'Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'na 5.11.1985 günlü, 3235 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle eklenen Ek 14. maddenin (a) bendinin ikinci fıkrasının Anayasa'nın 10., 17., 56. ve 60. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından 7 ay 25 günlük süreli yataklı tedavi masraflarının tahsili için Bağ-Kur ve sigortalıya karşı açılan dava sonunda, 6 aylık tedavi giderleriyle sınırlı olarak davanın kısmen kabulüne ilişkin Mahkeme kararının temyizi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, dâvalı sigortalının Anayasa'ya aykırılık savının ciddî olduğu kanısına vararak, 1479 sayılı Yasa'nın Ek 14. maddesinin (a) bendinin ikinci fıkrasının iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Yasası'na 3235 sayılı Yasa ile eklenen ve (a) bendinin iptali istenilen ikinci fıkrasını da içeren Ek 14. maddesi şöyledir :

'Ek Madde 14-

a) Hastalık hallerinde yapılacak sağlık yardımları, hastanın iyileşmesine kadar sürer.

Ancak, hastalık hallerinde yataklı tedavi kurumlarında yapılacak sağlık yardımları tedaviye başlanan tarihten itibaren altı ayı geçemez.

b) Hastalık sigortası yardımları, sigortalının sigortalılık vasfını kaybettiği tarihten itibaren 90 gün içinde meydana gelecek hastalık hallerinde de devam eder.

c) İş kazasından dolayı muayene ve tedavi, sigortalının kurumca tedaviye alındığı tarihte başlar ve sağlık durumunun gerektirdiği sürece devam eder.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- 'MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.'

2- 'MADDE 17.- Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Mahkemelerce verilen ölüm cezalarının yerine getirilmesi hali ile meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.'

3- 'MADDE 56.- Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.

Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.'

4- 'MADDE 60.- Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Devlet, bu güvenliği sağlayacak tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.'

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Yekta Güngör ÖZDEN, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL, Mustafa YAKUPOĞLU ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 16.4.1996 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ve ekleri, iptali istenen Yasa kuralı ile birlikte itiraza dayanak yapılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

A- İtiraz Konusu Kuralın Anlam ve Kapsamı

1479 sayılı Bağ-Kur Yasası ile başlangıçta sadece malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları hakkı tanınmış iken 3235 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle 1479 sayılı Yasa'ya EK. 11. madde eklenerek Bağ-Kur iştirakçilerine sağlık sigortası sağlanmış ve EK. 14. madde ile de, sağlık yardımlarının süresi düzenlenmiştir. Maddenin (a) bendinin birinci fıkrasında, hastalıklarda yapılacak sağlık yardımlarının, hastanın iyileşmesine kadar süreceği kuralına yer verilmiş; ancak ikinci fıkrasında, yataklı tedavi kurumlarında yapılacak bu yardımın tedavi gününden başlayarak altı ayı geçemeyeceği yolunda bir sınırlama getirilmiştir. Buna göre, hastalık durumlarında yapılacak sağlık yardımları genel olarak hastanın iyileşmesine kadar sürecek, ancak yataklı tedavi kurumlarında yapılacak sağlık yardımlarının süresi altı ayı geçemeyecektir. Sigortalının hastalığı hastahanedeki ya da klinikte tedaviyi gerektirir nitelikte ise ve tedavi gününden başlayarak altı aylık süre geçmişse hastanın iyileşmesi beklenmeksizin tedaviye devam edilmeyerek sağlık yardımı kesilecektir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1- Anayasa'nın 60. ve 65. Maddeleri Yönünden İnceleme

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nce, Anayasa'nın 60. maddesinde, kişilere sosyal güvenlik hakkının tanındığı ve bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alma görevinin de Devlete verildiği, sosyal güvenlik hakkının Anayasa'nın 17. maddesiyle düzenlenen 'yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma hakkı' ile çok sıkı bağlantı içinde olduğu, Devletin, sosyal ve ekonomik alanda görevlerini yerine getirirken uygulayacağı sınırlamalarda bu hakları ortadan kaldıracak biçimde düzenlemeler yapamayacağı, bu nedenle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 65. maddesine uygunluğundan söz edilemeyeceği ileri sürülmektedir.

Anayasa'nın 'sosyal güvenlik hakkı' başlıklı 60. maddesinde, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu; Devletin, bu güvenliği sağlayacak gerekli önlemleri alacağı ve teşkilâtını kuracağı öngörülmüştür. Sosyal güvenlik hakkı, çalışanların yaşamlarının ve yarınlarının güvencesidir. İnsanların yarınlarını güvenceye alma düşüncesi, sosyal güvenlik kuruluşlarına olan gereksinimi doğurmuştur. Sosyal güvenlik, toplumun parçası olan bireylere, gelirleri ne olursa olsun doğal bir olay olan yaşlılık ile hastalık, kaza, ölüm ve malûllük gibi sosyal riskler karşısında asgarî bir yaşam düzeyi sağlama amacına yöneliktir. 60. maddenin ikinci fıkrasında da, Devlete sosyal güvenliği sağlayacak gerekli önlemleri almak ve teşkilâtı kurmak görevi verilmiştir. TC. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur sosyal güvenliğin temelini oluşturan kurumlardır.

Esnaf ve sanatkârlar ve diğer bağımsız çalışanları sosyal güvence altına almak üzere kurulan Bağ-Kur, iştirakçilerine malûllük ve yaşlılık aylığı, ölüm ve sağlık yardımları yapmaktadır. 1479 sayılı Yasa'ya 3235 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle eklenen Ek 11. madde ile Bağ-Kur iştirakçilerine sağlık yardımı yapılacağı esası kabûl edilmiş, ancak Ek 14. maddenin (a) bendinin itiraz konusu ikinci fıkrasında bu yardımın yataklı tedavi kurumlarında tedaviye başlanan günden itibaren altı ayı geçemeyeceği belirtilmiştir. Bağ-Kur iştirakçilerine sağlık

yardımları yapılması, sosyal güvenlik haklarının bir biçimi olup, bu hakkın belirli bir süre ile sınırlandırılarak kullanılamaz duruma getirilmesi Anayasa'nın 60. maddesine aykırılık oluşturmaktadır. İptali gerekir.

Öbür yönden Anayasa'nın 65. maddesinde, devletin sosyal ve ekonomik alanlarda belirtilen görevlerini, ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği öngörülmektedir. Böylece, Anayasa'nın 60. maddesiyle bireylere tanınan 'sosyal güvenlik hakkı'nın sağlanması için alınacak önlemler ve kurulacak teşkilât bakımından Devlet görevlendirilmekte, 65. madde ile de bu göreve kimi sınırlamalar getirilmektedir. Ancak 60. madde ile tanınan 'sosyal güvenlik hakkı' yine Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen 'yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma hakkı' ile bağlantılıdır. Dolayısıyla Devlet, ekonomik ve sosyal alandaki görevlerini yerine getirirken yapacağı düzenlemelerde 'yaşama hakkı'nı ortadan kaldıran ya da kısıtlayan kurallar getiremeyecektir. Bu nedenle, sağlık yardımlarının yataklı tedavi kurumlarında altı ayı geçemeyeceğine ilişkin itiraz konusu kural, Anayasa'nın 65. maddesi kapsamında değerlendirilemez.

Sacit ADALI ile Lütfi F. TUNCEL bu görüşlere katılmamışlardır.

2- Anayasa'nın 17. ve 56. Maddeleri Yönünden İnceleme

Başvuran Daire, Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında, herkes yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, 56. maddenin ise 17. madde hükmünü tamamladığı ve Devleti, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içerisinde sürdürmesini sağlamakla görevlendirdiği, EK 14. maddenin söz konusu fıkrası gereğince tedaviyi altı ayın sonunda kesmenin Anayasa'nın anılan maddelerine aykırılık oluşturduğunu ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası 'Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.' şeklindedir.

Kişinin yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez, vazgeçilmez temel haklardandır. Bu haklara karşı her türlü engelin ortadan kaldırılması da devlete görev olarak verilmiştir. Güçlüler karşısında güçsüzleri koruyacak olan devlet, gerçek eşitliği sağlayacak, toplumsal dengeyi koruyacak ve böylece devlet sosyal niteliğine ulaşacaktır. Sosyal devlet, yaşama hakkının korunması, sosyal güvenliğin sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Yaşama hakkının korunması ve sosyal güvenliğin sağlanması, sosyal devlet olmanın gereğidir. Sosyal güvenlik kuruluşlarına ilişkin düzenlemelerin 'yaşama hakkı ile maddî ve manevî varlığı koruma haklarını, zedeleyecek veya ortadan kaldıracak kuralları içermemesi gerekir.

Anayasa'nın 56. maddesiyle, Devlete, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarının hizmetlerini düzenleme, denetleme ve organize etme gibi görevler verilmiştir. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal güvenlik kurumlarını oluşturarak onlardan yararlanarak ve onları denetleyerek yerine getirecektir. Devlet için bir görev, kişiler için de bir hak olan bu amacın gerçekleştirilmesinde, bu hakkı sınırlayıcı, yararlanmayı zorlaştıran ya da zayıflatıcı düzenlemeler 56. maddede yer alan kurallara aykırı düşer.

Bu nedenlerle, EK 14. maddenin (a) bendinin sağlık yardımı bakımından sınırlayıcı düzenleme getiren itiraz konusu ikinci fıkrası, henüz tedavisi süren kişinin yaşama hakkını,

hayatını beden ve ruh sağığı içinde sürdürme hakkının özünü zedelediğıinden ve Devletin, kişilerin yaşamını, ruh ve beden sağığı içinde sürdürmelerini sağılamak amacını yerine getirmesini sınırlayıp zorlaştırdığından Anayasa'nın 17. ve 56. maddelerine aykırıdır.

3- Anayasa'nın 10. Maddesi Yönünden İnceleme

İtiraz yoluna başvurma gerekçesinde; sosyal güvenlik kuruluşlarından TC. Emekli Sandığı'nın iştirakçisine sağıladığı sağılık yardımlarında süre bakımından bir sınırlama olmadığı; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Yasası'nın 34. maddesindeki sınırlamanın ise Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla iptal edildiğı; Ek. 14. maddenin (a) bendinin ikinci fıkrasındaki sınırlama bir zorunluluktan doğmuş olsaydı TC. Emekli Sandığı Yasası'nda da aynı doğrultuda bir düzenlemenin yapılabileceğı, böyle bir düzenleme bulunmadığına göre, sosyal güvenlik kuruluşları mensupları arasında eşitsizlik yaratıldığı, bu nedenle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

'Yasa önünde eşitlik ilkesi' hukuksal durumları benzer olanlar için sözkonusudur. Bu ilke ile, yasa önünde eşitlik, yani hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağı tutulmalarını sağılamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değışik kuralları gerekli kılabilir. Özelliklere, ayrılıklara dayandığı için haklı olan nedenler, ayrı düzenlemeyi eşitlik ilkesine aykırı değıl, geçerli kılar. Anayasa'nın amaçladığı eylemli değıl, hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz. Kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değışik kurallar konulamaz. Ancak durumlarındaki değışikliğin doğurduğu zorunluluklara, kamu yararı ya da başka haklı nedenlere dayanılarak yasalarla farklı uygulamalar getirilmesiyle, eşitlik ilkesinin çiğnendiğı sonucu çıkarılamaz. Eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülen kural, haklı bir nedene dayandığında ya da kamu yararı amacıyla yürürlüğe konulduğunda eşitlik ilkesinin zedelendiğıinden söz edilemez.

Ayrı hukuksal durumlarda olanlara ayrı kuralların uygulanması olanaklı bulunduğundan Anayasa'nın 10. maddesine aykırılık savı yerinde görülmemiştir.

VI- SONUÇ

2.9.1971 günlü, 1479 sayılı 'Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'na 3235 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle eklenen Ek Madde 14'ün (a) bendinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Sacit ADALI ile Lütfi F. TUNCEL'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

16.10.1996 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Selçuk TÜZÜN

Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	Ali HÜNER
Üye	Üye	
Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU	

DEĞİŞİK GEREKÇE

Esas Sayısı : 1996/17

Karar Sayısı : 1996/38

Sonucuna katılmakla beraber kararda yer alan gerekçelere karşıyım.

a. Dava konusu Anayasa'ya aykırılık iddiası SSK Kanunu'nda düzenlenen hastalık yardımı ile ilgilidir.

Sosyal güvenlik ile ilgili olarak Anayasa'nın 60. maddesinde, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olması öngörülmüş ve devlete de sosyal güvenliği sağlayacak tedbirleri alma ve teşkilat kurma görevi verilmiştir. Sosyal güvenlik hakkının yorumu, kapsamı ve uygulanması yasalara bırakılmıştır. Uygulamada Sosyal Güvenlik, Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur gibi Kurumlar aracılığı ile birbirlerine paralel fakat özellikleri olan Kurum ve Kurallarla düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 17. maddesi, bambaşka bir konuyu, 'kişinin dokunulmazlığı', 'maddî ve manevî varlığı' ile ilgili temel bir hakkı düzenlemektedir. Madde metninde açıkça görüldüğü gibi burada düzenlenen konu, insanın yaşaması ve kendi maddî ve manevî varlığını koruyarak geliştirmesi hakkıdır. Bunun anlamı da kişinin vücut bütünlüğünün korunması, insanın insan onurunun müsaade etmeyeceği bir tarzda cezalandırılması ile muameleye tabi tutulmasının, işkence ile eziyetin önlenmesidir.

17. madde ile düzenlenen kişi dokunulmazlığı ile maddî ve manevî varlığını koruma hakkını, sosyal güvenlik uygulamalarının anayasal temeli olarak görmeye maddenin açık metni ile yer aldığı bölümün sistematik yorumu imkan vermemektedir.

b. Herkesin sosyal güvenliğe sahip olmak hakkını öngören 60. maddenin anlamı, çalışanların sosyal güvenliğin temel olanaklarından yararlanmadır. Hangi güvenlik sistemi içinde olursa olsun çalışanların, çalışma hayatlarının ve geleceklerinin asgari bir güvenceye kavuşturulması gerekir. Sağlık ve yaşlılık sigortası, Bağ-Kur içinde sosyal güvenlikleri sağlanan çalışanların temel ve vazgeçilmez sosyal güvenlik haklarındandır. Bu hakkın kullanılmasını engelleyen kısıtlamalar Anayasa'nın 60. maddesine aykırılık oluşturur.

Bağ-Kur Kanunu'nun dava konusu Ek. 14. maddesindeki yataklı Sağlık Kurumlarında yapılacak sağlık yardımlarını altı aylık süre ile kısıtlayan kural bu nedenlerle 60. maddeye aykırıdır. İptal kararının bu gerekçeye dayandırılması gerekir.

Başkanvekili

Güven DİNÇER

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1996/17

Karar Sayısı : 1996/38

2.9.1971 günlü, 1479 sayılı 'Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'na 3235 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle eklenen ek madde 14'ün (a) bendinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline oyçokluğuyla karar verilmiştir.

Ek madde 14'ün (a) bendinin ikinci fıkrası şöyledir:

'a) Hastalık hallerinde yapılacak sağlık yardımları, hastanın iyileşmesine kadar sürer.

Ancak, hastalık hallerinde yataklı tedavi kurumlarında yapılacak sağlık yardımları tedaviye başlanan tarihten itibaren altı ayı geçemez.'

Bu bendin ikinci fıkrası oyçokluğuyla iptal edilmiştir.

1479 sayılı 'Esnaf ve Sanatkârlar ve diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nun ek 14. maddesi, Bağ-Kur sigortalılarına tanınan sağlık sigortası yardımlarının sürelerini düzenlemektedir.

Genel anlatımı ile sosyal güvenlik, herşeyden önce herhangi bir nedenle kısmen ya da tamamen çalışamaz duruma düşen ve bu nedenle gelir kaybına uğrayan ve muhtaç duruma düşenlere, insan onuruna yaraşır asgari bir hayat sürmeleri için gereken gelirin sağlanmasını; hastalanma ya da sakatlanma durumunda da onlara gerekli sağlık yardımlarının yapılmasını kapsar.

1479 sayılı Yasa, başlangıçta sadece uzun vadeli sigorta türleri olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarını düzenlemiş iken, 3235 sayılı Yasa ile getirilen ek ve geçici maddelerle Bağ-Kur sigortalılarına sağlık sigortası olanağı da sağlanmıştır. Sağlık sigortası kapsamına, hekim muayenesi, tanı için gerekli klinik ve laboratuvar incelemelerinin yapılması, tanı ve tedavi için gerekirse sağlık kurumuna yatırılması, tedavi için gerekli ilaç ve iyileştirme araçlarının sağlanması gibi hususlar girmektedir.

Bağ-Kur, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı, özel hukuk hükümlerine göre işleyen, malî ve idarî özerkliğe sahip bir kamu tüzelkişiliğidir. Bu kuruluş, Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan ayrı bir kuruluş olup, bunların kapsamına girmeyen ve bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kenedi adına ve hesabına çalışan esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanları kapsamaktadır.

Anayasa'nın 'Sosyal güvenlik hakkı' başlığı altındaki 60. maddesinde, herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu, Devletin bu güvenliği sağlayacak tedbirleri alacağı ve teşkilatını kuracağı öngörülmektedir.

Bu hükme uygun olarak Devlet, Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nun yanısıra, kendi adına ve hesabına çalışan esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanların sosyal güvenliklerinin sağlanması için 1479 sayılı Yasa ile Bağ-Kur teşkilatını kurmuştur.

Sosyal ve ekonomik hakların sınırının gösterildiği Anayasa'nın 65. maddesinde, 'Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek, malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir' denilmektedir.

Bağ-Kur Yasası'na 5.11.1985 günlü ve 3235 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle ilâve edilen ek 14. madde, Anayasa'nın 65. maddesinin öngördüğü sınırlama içerisinde getirilmiştir.

Bu sınırlama, 65. maddenin yanısıra 1451 sayılı Yasa'yla teyid edilmiş; 15 Ekim 1974 günlü Resmî Gazete'de yayımlanmış bulunan 'Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Hakkında Sözleşme'nin, 10. ve 12. maddelerindeki normlarla da uyum içinde tutulmuştur.

Devlet, Anayasa ve yasalarla kendisine yüklenen görevleri ancak ekonomik imkânları ölçüsünde yerine getirebilir. Aynen millî eğitim hizmetlerinde olduğu gibi, sağlıkta da tıkanmalar yaşanmakta, ödevler ve görevler tam anlamıyla görülememekte, ama herşey Devletten beklenmektedir.

Sosyal Devlet anlayışı bugün doktrinde tartışılmakta, vatandaş-devlet münâsebetleri ve kamu hizmetlerinde yeni gelişmeler görülmektedir. Gerçekçi davranarak, sağlık hizmetlerinde de yapılabileceğin ötesine geçilmemesi gerekir. Aksi hâlde Devlet diğer normal ve rutin görevlerini bile yerine getirmede güçlüklerle karşılaşır.

Esas Sayısı : 1996/17
Karar Sayısı : 1996/38

Bağ-Kur'un içinde bulunduğu malî kriz de gözönüne alınarak, yasama organınca Anayasa'nın 65. maddesine uygun olarak ek 14. maddenin ikinci fıkrasıyla getirilen sınırlamanın Anayasa'ya aykırı bir yönü yoktur. Bu nedenle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye

Sacit ADALI

Üye

Lütfi F. TUNCEL